

Zoonosi berriei eta bioaniztasunaren galerari buruzko txostena

Europako Parlamentuko Ingurumen, Osasun Publiko eta Elikagaien Segurtasuneko Batzordeak (ingelesez, ENVI) txosten bat argitaratu du duela gutxi, non gaixotasun zoonotikoen igoeraren eta bioaniztasunaren galeraren arteko harremana azaltzen duen.

Azken hamarkadetan zehar, **gaixotasun infekzioso ugari izan dute jatorri zoonotikoa**. Horien artean, **GIB/HIESA, hegazti-gripea, ebola, arnas sindrome akutu larria (SARS) eta egungo COVID-19 koronabirusaren pandemia (SARS-CoV-2)**. Hori horrela, kontzientzia hartu dugu **gaixotasun zoonotikoen agerraldiarekin lotutako arrisku eta ondorio dramatiko**en inguruan.

Egungo pandemiaren kausen artean, kontuan hartzen da **bioaniztasunak, basoko bizitzak eta lurraren erabilerak** duten zuzeneko edo zeharkako **rola**.

COVID-19ari gaur egun **ematen zaion erantzunak** gaixotasunari **eustea eta lehen mailako arretan** tratamendua ematea izan ditu oinarri, **baina**, beste kasu askotan bezala, **prebentzioa da** argi eta garbi konponbide **eraginkorrena**. Horregatik, hobeto ulertu behar ditugu gaixotasun zoonotikoen agerraldia eta hedapena eragiten duten baldintzak.

Ostalarien, bektoreen, parasitoen eta patogenoen arteko **harremanak hainbat faktore**ren **eragina** izan dezake, hala nola **bioaniztasunarena, basoko bizitzarena eta lurraren erabilerarena**.

Alde batetik, bioaniztasun aberatsa patogenoen iturri potentziala izan daiteke, baina, bestetik, horren galerak ere transmisioa eragin dezake, patogeno batentzako ostalari egokien kopurua areagotuz. Beraz, **bioaniztasuna zaintzeak gaixotasun zoonotikoen arriskua murrizten du**; izan ere, **espezieak euren habitat naturaletan mantentzen dira, eta, horrela, basoko bizitzaren, ganaduaren eta gizakien artean egon daitekeen kontaktua murriztu egiten da**.

Txostenaren xedea da gai horri buruzko ikuspegi orokorra ematea, eta Europako Parlamentuari laguntzea ulertzen nola eman behar diren gai horren inguruko legeak, Europar Batasunean eta bertatik kanpo.

Hegazti-gripea: Europako egoeraren eguneraketa

Frantziako Nekazaritza Ministerioak ohar bat argitaratu du duela gutxi, eta horren bidez jakinarazi du oso patogenoa den hegazti-gripearen 61 foku detektatu direla, nagusiki eskortako hegaztien abeltegietan. Horietatik 48 Landetan daude.

Europako beste zenbait herrialde bezala, Frantzia oso patogenoa den hegazti-gripeari aurre egiten ari da azaroaren erdialdetik. Egoera epidemiologikoa okerrera egiten ari da herrialde

osoan, baina **batez ere Landetan**. Bertan, Frantziako hegazti-gripearentzako erreferentziazko laborategi nazionalak (ANSES) oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen foku bat baieztatu zuen gizentzeko [6.000 ahate zituen Landetako ustiategi batean](#).

Abenduaren 17an, Frantzia osoa **arrisku-maila altuan** sartu zen, eta frantziar agintariak **babes-neurri hauek** hartu zituzten, gaixotasuna zabaltzea saihesteko:

- kaltetutako hegaztiak hiltzea
- ustiategiak garbitzea eta desinfektatzea
- babes-guneetan eskortako hegaztien mugimendua debekatzea
- fokuen inguruak zaintzea
- biosegurtasun-neurri indartuak hartzea abeltegietan eta animaliak garraiatzean

Landetan kasuek oso azkar egin dutenez gora, eta **ANSES**en gomendioei jarraituz, Frantziako Gobernua **prebentziozko hilketak ere** ari da egiten. Hilketa horiek 1 km-ko erradioan ari dira egiten kaltetuak izan daitezkeen espezieak dituzten ustiategietan, eta, palmipedo guztien eta konfinatuta ez dauden eskortako beste hegazti-espezie batzuen kasuan, 3 km-ko erradioan.

Halaber, **MAPA**k beste **informazio-ohar bat argitaratu du** bere webgunean, eta, bertan, **ADNS**ri jakinarazitako **fokuen datuak ere eguneratu ditu**. Joan den **abenduaren 9tik gaur arte**, **IAAP**en **246 foku** jakinarazi dira guztira, gehienbat **H5N8** azpimotakoak, honako banaketa honekin:

Mihi urdinaren gaitzetik babesteko neurri espezifiko berriak

[MAPA](#)k joan den abenduaren 21ean argitaratu zuen **PA/1251/2020 Agindu berria**, zeinaren bidez mihi urdinaren gaitzetik babesteko neurri espezifiko berriak ezartzen dituen.

Aintzat hartuta Euskal Autonomia Erkidegoan, Aragoi eta Nafarroan 8 serotipoaren zirkulazioa detektatu ondorengo egoera epidemiologiko berria eta horren ondorioz ezarritako kontrol-neurriak, **MAPA**k honako ezarri du agindu berri honetan:

- 1, 4, eta 8 serotipoen aurrean, eremu mugatuak eta eremu horietan derrigorrezko txertaketa ezartzea: **8 serotipoaren aurrean, eremu mugatu berria eta derrigorrezko txertaketa ezartzea Euskal Autonomia Erkidegoan, Aragoi eta Nafarroan**.
 - Borondatezko txertaketa ezarriko da **arrisku handikotzat** jotzen diren gaixotasunik gabeko eremuetan. Eremu horiek aldatu egin ahalko dira kokapen geografikoaren, faktore ekologiko eta meteorologikoen, eta **bektorearen presentziaren eta banaketaren arabera**.
 - 2021eko martxoaren 31ra arteko aldi baterako epea, mugaketa-eremu berrietan animaliak mugitzeko, immunizaziorako behar adina denbora emate aldera.
 - Txertaketa albaitari baimenduek egingo dute, eta agintari eskudunek kontrolak ezarriko dituzte, kanpaina behar bezala gauzatzen dela ziurtatzeko.
-

Hegazti-gripea: oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen foku bat baieztatu da ahateetan, Landetan

Frantziako Hegazti Gripearen Erreferentziazko Laborategi Nazionalak (ANSES) baieztatu egin du oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen foku bat antzeman dutela Landetan, gizentzeko 6.000 ahateko ustiategi batean.

MAPAk informazio-ohar bat argitaratu du oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripeak Frantziako hegoaldeko ahate-haztegi horretan antzemandako fokuen baieztapenari buruz. Haztegi horretan, abenduaren 5ean heriotza-tasa handia izan ondoren, ANSESen berretsi egin zen eta Europako araudian oinarritutako zuhurtasun-neurriak hartu ziren, alegia: abenduaren 6an 6.000 hegaztiak hil ziren, eta fokuen inguruan 3 kilometroko babes-eremua eta 10 km-ko zaintza-eremua ezarri ziren.

Foku hori baieztatu ostean, aste horretan oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen hiru foku antzeman dira guztira Frantzian; izan ere, beste 2 foku jakinarazi ziren aste horretan bertan: Loira-Atlantikoa departamentuko hezegune batean hilik aurkitutako antzara bat eta Meurthe-et-Moselle departamentuko 3 zisne.

Urriaren 20az geroztik, guztira oso patogenoa den hegazti-gripearen 569 foku baieztatu dira Europan, gehienak H5N8:

- 11 foku hegazti gatibuetan
- 47 foku etxeko hegaztietan
- 511 foku hegazti basatietan

[Orain dela gutxi argitaratutako ohar batean](#), MAPAk jakinarazi zuen oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen foku bat antzeman zela Nojan (Kantabria) hiltzorian zegoen belatz handi batean. Egun batzuen ostean, [beste informazio-ohar bat](#) argitaratu zuen. Bertan **adierazten zen hegazti-gripearen zirkulazioaren arriskua handia-ertaina dela, Europako iparraldean eta erdialdean gaixotasun horrek duela gutxi izan duen bilakaera dela eta; hortaz, hainbat zaintza- eta kontrol-neurri ezarri ziren**, [APA/2442/2006](#) Aginduaren II. eranskinean ezarritakoaren arabera.

Osasun publikoari dagokionez, gogorarazi behar da ez dela arriskutzat hartzen; izan ere,

- **andui hori EZ da zoonotikoa; hortaz, ez dio gizakiari eragiten.**
- **ez da transmititzen ez hegazti-haragiaren, ez arrautzen kontsumoaren bidez.**

Zoonosia eta mikrobioen aurkako

erresistentzia: zaintzari buruzko emaitzen

2019ko txostena

Nekazaritza, Arrantza eta Elikagaien Ministerioak (MAPA) duela gutxi argitaratu du 2019ko zoonosiaren eta mikrobioen aurkako erresistentziaren zaintza-programaren emaitzak jasotzen dituen txostena estatu mailan.

Txosten horretan, **zoonosiaren eta mikrobioen aurkako erresistentziaren zaintza-programaren 2019ko emaitzak jaso dira**, hain zuzen ere honako mikroorganismo eta animalia-espezie hauei dagozkienak:

- **Loditzeko txerriak eta txahalak, urtebetetik beherakoak:** *Salmonella spp.*, *Campylobacter coli*, *Campylobacter jejuni* eta *E. coli* adierazleak, bai eta espektro zabaleko betalaktamasak/AmpC eta karbapenemasak ekoizten dituzten *E. coli* bakterioak ere.
- **Loditzeko txahalak, urtebetetik beherakoak:** *O157 E. coli berotoxigenikoa* (VTEC O157) eta O157 ez diren beste *E. coli* berotoxigeniko batzuk (VTEC no-O157); horiek eragin handiagoa dute gizakien osasunean.

2003/99/EE Zuzentarauak arautu egiten du zoonosien eta agente zoonosikoen zaintza, baita horiei loturiko mikrobioen aurkako erresistentzia ere; zaintza-arlo horiek indartu egin ziren Batzordearen 652/2013/EB Exekuzio Erabakia argitaratu zenean.

Erresistentzia-ehuneko handiena erakutsi zuten mikrobioen aurkakoen **emaitzek antzeko joera izan zuten** EB osoan 2017an; honako hauek dira: +

1. **Salmonella enterikoa:**

- Urtebete baino gutxiagoko loditzeko txahalak:
 - sulfametoxazola- % 42,7
 - tetraziklina- % 40,9
 - ampizilina- % 30,0
- Loditzeko txerriak:
 - tetraziklina- % 60,8
 - sulfametoxazola- % 59,1
 - anpizilina- % 54,9

2. **Campilobacter jejuni:**

- Urtebete baino gutxiagoko loditzeko txahalak:
 - ziprofloxazinoa- % 52,5
 - azido nalidixikoa- % 52,1
 - tetraziklina- % 39

3. **Campilobacter coli:**

- Urtebete baino gutxiagoko loditzeko txahalak: erresistentzia-ehunekorik handiena tetraziklinaren kasuan hauteman zen, % 95,2rekin. Atzetik ditu ziprofloxazinoa, aziko nalidixikoa eta estreptomizina (% 81,0 hiru kasuetan).
- Loditzeko txerriak:
 - azido nalidixikoa- % 52,3
 - ziprofloxazinoa eta tetraziklina- % 51,5

4. **E.coli adierazleak:**

- Loditzeko txahalak: tetraziklina, sulfametoxazola eta anplizina izan ziren erresistentzia-ehunekorik handiena agertu zuten mikrobioen aurkakoak (% 43,8, % 34,4 eta % 29,0,

hurrenez hurren).

- Loditzeko txerriak: tetratziklina, sulfametoxazola eta anplizina izan ziren erresistentzia-ehunekorik handiena agertu zuten mikrobioen aurkakoak (% 52,1, % 42,4 eta % 38,5, hurrenez hurren).

5. **Espekto zabaleko betalaktamasak/AmpC eta karbapenemasak ekoizten dituzten *E. coli* bakterioak:** hala txahalen nola txerrien kasuan, aztertutako mikrobioen aurkako guztiekiko erresistentzia hauteman zen (14, guztira), **kolistina, meropenem eta tigeziklinaren kasuan izan ezik.**

Gerora, datu horiek txertatu egiten dira EBren bakterio zoonosikoen mikrobioen aurkako erresistentziari eta gizaki, animalia eta elikagaien adierazleei buruzko EFSaren txostenetan.

Hegazti-gripeak: oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripean positiboa eman du hegazti basati batek Kantabrian

Algeteko Albaitaritza Laborategi Zentralak jakinarazi du oso patogenoa den H5N8 hegazti-gripearen birusa hauteman dutela belatz handi batean, Kantabrian.

MAPAk ohar bat argitaratu du, eta horren bidez jakinarazi du hiltzerian zegoen hegazti basati bat aurkitu dutela Noja udalerrian (Kantabria), Santoña, Victoria eta Joyeleko Paduretako parke naturaletik hurbil. Handik fauna basatia sendatzeko zentro batera eraman zuten, eta, bertan, hil egin behar izan zuten.

Duela gutxi [beste informazio-ohar bat](#) argitaratu zen. Bertan adierazten zen hegazti-gripearen zirkulazioaren arriskua handia-ertaina dela Espainian, Europako iparraldean eta erdialdean gaixotasun horrek duela gutxi izan duen bilakaera dela eta; hortaz, hainbat zaintza- eta kontrol-neurri ezarri ziren. **Hegazti-gripearen Programa Nazionaleko zaintza pasiboa indartzeari esker aurkitu dute hegazti hori.**

Urriaren 20az geroztik, oso patogenoa den hegazti-gripearen 470 foku egiaztatu dira Europan. Horietatik 441 H5N8 azpimotakoak dira. Hegazti hauetan antzeman dira foku horiek:

- 31 foku etxeko hegaztietan
- 7 foku hegazti gatibuetan
- 403 foku hegazti basatietan.

Osasun publikoari dagokionez, ez da arriskutzat hartzen; izan ere,

- **andua hori EZ da zoonotikoa; hortaz, ez dio gizakiari eragiten.**
- **Ez da transmititzen ez hegazti-haragiaren, ez arrautzen kontsumoaren bidez.**

Eguneratzea: Hegazti-Gripen azkar zabaltzen ari da Europa

EFSAk txosten zientifiko bat argitaratu berri du, eta bertan ohartarazi du hegazti-gripen azkar zabaltzen ari dela Europa. Horrez gain, jakinarazi du oso arriskutsua dela gaixotasuna lehenago detektatu ez den herrialdeetan sartzea.

Europako zenbait herrialdek oso patogenoa den hegazti-gripen 300 agerraldi baino gehiago jakinarazi dituzte 2020ko urriaren 16tik. Herrialde horiek dira, besteak beste, Belgika, Danimarka, Frantzia, Alemania, Irlanda, Herbehereak, Suedia eta Erresuma Batua.

Foku horien eraginpeko hegazti gehienak basatiak dira, baina, ECDCk eta hegazti-gripen Europako erreferentziako laborategiak egindako txosten berri honen arabera, probabilitate handia dago birusa hegazti basatietatik eskortako hegaztietara igarotzeko.

Agentziak [duela gutxi](#) ohartarazi zuen arriskua zegoela oso patogenoa den hegazti-gripen mendebaldeko Europara zabaltzeko, udan baieztatutako agerraldiak egon baitziren ekialdeko Errusian eta Kazakhanen, hegazti basatien eta etxeko hegaztien artean. Izan ere, eskualde hori Europara datozen uretako hegazti basatiek egiten duten udazkeneko migrazio-bidean dago.

Gogorarazi behar dugu oraingoz ez dela **gizakien artean kasurik detektatu agerraldi berrietan, eta gaixotasuna jendeari oro har transmititzeko arriskuak oso txikia izaten jarraitzen duela.**

Egon daitekeen arriskua aintzat hartuta, beharrezkoa da birusen bilakaera kontrolatzea, osasun publikorako edo animalien osasunerako propietate esanguratsuak dituzten birus berriak edo mutazio genetikoak agertzeko etengabeko arriskua ebaluatzeko.

Hori dela eta, EFSAk hau eskatzen die gaixotasunaren eraginpean egon daitezkeen herrialdeetako agintaritzak nazionalak:

- Hegazti basatiak eta eskortako hegaztiak zaintzen jarraitzeko.
- Gizakiak infektatutako edo hildako hegaztiekin kontaktuan egotea saihesteko kontrol-neurriak ezartzeko.
- Arrisku handiko eremuetan arriskuak murrizteko eta biosegurtasuna indartzeko neurriak ezartzeko.

Foku bat baieztatu da gugandik gertu, Frantzia (Korsika). Horren ondorioz, eta kontuan hartuta hegazti basatien migrazio-bideak gure lurraldetik igarotzen direla, beharrezkotzat jo da **zenbait neurri espezifiko** hartzea EAEko udalerrak batzuetan, [duela gutxi](#) jakinarazi zen moduan.

Mendebaldeko Niloko birusa: bektorea kontrolatzeko gida

ECDCk gida bat argitaratu du, non EBN bektoreak kontrolatzeko dauden beharrak eta horretarako estrategiak aztertzen dituen, Mendebaldeko Niloko birusari (MNB) aurre egiteko; izan ere, gaur egun ez dago xede horretarako plan komunitario harmonizaturik.

Gidak dauzkagun ezagutzak eta pilatutako esperientzia operatiboa aztertzen ditu, bektoreak kontrolatzeko jardunbideen eraginkortasunari dagokionez, MNBaren arriskua murrizte aldera. Azterketa horren bidez, MNBa kudeatzeko agertoki operatibo espezifikoetan aplikatutako bektoreak kontrolatzeko alderdiak identifikatu, aurkeztu eta eztabaidatzen dira.

MNBa, gaur egun, arriskutsua da **giza osasunarentzat: 315 giza kasu** erregistratu dira transmisio-denboraldiaren hasieratik azaroaren 12ra arte, eta **36 pertsona hil dira**; hori guztia Grezia, Espainia, Italia, Alemania, Errumania, Herbehereak, Hungaria eta Bulgarian. Animaliei dagokienez, mundu osoan zabaldu da, birusak arin barreiatzeko eta askotariko inguruetara egokitzeko gaitasun handia duelako. Faktore horiek agerian uzten dute premiaz jarduteko beharra dagoela, gaixotasun horrek Europa osoarentzat dakarren mehatxua geldiarazteko.

2019ko EETen zaintzari buruzko txosten zientifikoa

EFSA erakundeak duela gutxi argitaratu du 2019ko EETen zaintzaren emaitzak biltzen dituen txosten bat, behiekin, ardiekin, ahuntzekin, zerbidoekin eta beste espezie batzuekin lotuta; horrez gain, ardien genotipifikazioa ere jorratzen du.

2020ko urriaren 28an BEEren eta EETen azterketaz arduratzen den sare zientifikoak [urteko txosten teknikoa](#) argitaratu ondoren, EFSAk 2019ari dagokion txosten zientifikoa argitaratu du, zeinetan zoonosi horren zaintza-programaren emaitzak ebaluatzen dituen, 28 estatu kideak aintzat hartuta.

Hauek izan ziren emaitzak espeziearen arabera:

Behiak:

- **Arriskuko animalia-taldea:** 1 milioi buru baino gehiago aztertu ziren (% 2,7ko beherakada 2018arekin alderatuta), honako hauek osatuta:
 - premiaz hildako animaliak.
 - *ante mortem* ikuskapenean zantzu klinikoak zituzten animaliak.
 - ustiapenean hildako animaliak; arrisku-taldeko behi guztien % 92,4 izan ziren
- **Ikuspuntu epidemiologikotik, hauek dira alderdi nabarmenenak:**
 - H motako BEE atipikoaren kasuen kopurua urte batean jakinarazitako handiena izan zen (2001 eta 2008 artean jaiotako animaliak).
 - H motako BEE atipikoaren 5,5 urteko kasu bat egon zen Espainian; inoiz jakinarazitako

BEE kasurik gazteena, EETen datuak bildu eta argitaratzen direnetik.

Hausnarkari txikiak:

- 338.098 ardi eta 143.529 ahuntz aztertu ziren: % 3,9ko igoera bi espezieetan, 2018arekin alderatuta.
- **Scrapie** klasikoa **hauteman zen nagusiki**: bai ardietan (baieztatutako 997 *scrapie* kasuetatik 911), bai ahuntzetan (baieztatutako 390 kasuetatik 379).
- **Ardietako zorizko genotipifikazioa** 8 estatu kidek soilik egin zuten, eta **% 4ko jaitsiera** egon zen 2019arekin alderatuta.

Zerbidoak

CWDaren (oreinaren gaixotasun kakektizatzailea) **kontrolerako zaintza-programa** sei estatu kidetan aplikatu zen (Estonia, Finlandia, Letonia, Lituania, Polonia eta Suedia), eta 7.980 zerbido aztertu ondoren **hiru CWD kasu** baieztatu zituzten Suediako **altze basatietan**. Beste zazpi estatu kidek 2.732 zerbido aztertu zituzten, baina ez zuten emaitza positiborik jaso.

Europar oso patogenoa den H5N8 Hegazti-Gripearen egoeraren eguneratzea

MAPAk informazio-ohar bat argitaratu du, eta bertan, Frantzia, Belgika eta Suedia oso patogenoa den hegazti-gripearen lehenengo kasuak antzeman direla adierazi du. MAPAk informazio-ohar bat argitaratu du, eta bertan, Frantzia, Belgika eta Suedia oso patogenoa den hegazti-gripearen lehenengo kasuak antzeman direla adierazi du.

Europar hegazti-gripearen agerraldi berrien egoerari buruz [2020/11/06an argitaratutako eguneratzearen ondoren](#), MAPAk **beste ohar bat** argitaratu zuen 2020/11/17an. Ohar horretan eguneratu egin du gaixotasun horren egoera eta **agerraldi guztiak bildu ditu, Frantzia, Belgika eta Suedia izandako lehen kasuekin batera**.

ADNS erakundeak **oso patogenoa den (IAAP) hegazti-gripearen** fokuen **268 jakinarazpen** jaso ditu udazken honetan, **2020/10/17an** Holandan beltzarga mutu baten lehen kasua baieztatu zenetik. Besteak beste:

- 211 Alemanian
- 38 Herbehereetan
- 8 Danimarkan
- 5 Erresuma Batuan
- 5 Belgika
- 1 Irlandan

H5N8 azpimota da gehien antzematen den (252 foku) oso patogenoa den hegazti-gripearen birusa, eta **EURLren** arabera, **uztailean Errusian eta Kazakhstanen** antzeman zen berbera da, baina **2020ko lehen erdian** EBn zirkulatu zuenaren **bestelakoa**.

Jakinarazitako foku guztien artetik, hau azpimarratu behar da:

- 255 foku hegazti basatietan jakinarazi dira
- 12 foku kortako hegaztietan
- 1 foku hegazti gatibuetan.

Frantziako agintariek gaur jakinaraziko dute oso patogenoa den hegazti-gripearen lehen fokua Korsikan hegazti gatibuetan, baina **dagoeneko adierazi dute zein neurri** hartuko dituzten arrisku-eremuetan gaixotasun horri aurre egiteko; hain zuzen, hauek izango dira:

- Kortako hegaztiak konfinatzea.
- Hegaztien pilaketa debekatzea.
- Ehiza-hegaztiak garraiatzea eta askatzea debekatzea.
- Ehizatzeoko apeuak erabiltzea debekatzea.

Frantziako fokuaren hurbiltasunak eta hegazti basatiek gure lurraldean dituzten migrazio-ibilbideek handitu egiten dute arriskua maila handi/ertainera, MAPAk 2020/11/11n adierazi zuen moduan.

Horren ondorioz, **hainbat neurri zehatz hartu behar izan dira APA 2442/2006 Aginduaren II. eta III. eranskinetan jasotako udalerrietan, eta agindu horretan jasotako hainbat udalerriri eragiten diete Euskadin.**

Udalerri horietan, datozen asteotan aplikatuko dira neurri horiek. Autonomia mailan, **Arabakoak dira** agindu horretako II. eta III; eranskinetan **arrisku bereziko** eremu gisa sartu diren **udalerriak**. Hauek dira:

- **Arratzua-Ubarrundia**
- **Barrundia**
- **Elburgo/Burgelu**
- **Legutio**
- **Zigoitia**